

Lányi J.

1. Szőnyi István és felesége, 1925 körül

173. ▶ SZŐNYI ISTVÁN (1894-1960)

Varró nő, 1930-as évek közepe

Olaj, tempera, vászon, 70,5x100 cm
Jelezve jobbra lent: Szőnyi I.

Kezdő ár: 4 000 000 Ft / 12 903 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 9 000 000 Ft
Estimated value: 22 581 – 29 032 EUR

AUKCIONÁLVA:

▶ BÁV 53. árverés, 260. tétel

PROVENIENCIA:

▶ korábban Szilágyi Sándor gyűjteményében

„Az én képeimnek témája az a két dolog a világon, amihez a legerősebb szálakkal vagyok hozzáfűzve: Zebegény és a családom” – vallotta a mester visszaemlékezéseiben. Szőnyi István festészetében már az 1920-as évek elejétől hangsúlyosan jelen voltak az ismerősökről, barátokról, családtagokról készített portrék. Külön csoportot alkotnak azok a bensőséges hangulatú arcképek – festmények, rajzok és rézkarcok –, melyeket idős szüleiről, feleségéről Bartóky Melindáról és gyermekeiről, az 1924-ben, illetve 1926-ban született Zsuzsáról és Péterről készített. Az 1930-as években készült enteriőrképei is ezeknek, a személyes élményekből táplálkozó családi képeknek a jellegzetes típusát képviselik. A baráti beszélgetéseket és a család mindennapjait ábrázoló intim festményekből meghittség árad. Jelenetein domináns szerepet játszik a hangsúlyos kompozíció, melyet világos színek, lágy, rajzos formák ellensúlyoznak, és a részletek érzékeny festőisége tesznek különösen izgalmassá.

Szőnyi alkotói zsenialitása épp ezekben a visszafogott, letisztult, és nyugalmat árasztó képeken mutatkozik meg leginkább. A kép témája hétköznapi, egyszerű: egy kéz, néhány ruhadarab és egy félig nyitott spaletta. Annál merészebb kompozíciója, mely nem más, mint a nő kezét és a nyitott spalettás ablakot összekötő átlós irányú tengely. Szőnyi festői zsenialitásának köszönhetően azonban ezek az egyszerű motívumok teljesen átlényegülnek, festői megoldásai által elveszítik hétköznapi jellegüket, s immár tisztán piktorális minőségükben léteznek a képen, a klasszikus festészet mintájára időntúli harmóniát teremtve a zebegényi szobában.

A kép motívumainak egyszerű hangolása, a színviszonyok festői kiterjesztésére ad lehetőséget Szőnyi számára, mely tökéletesen összegzi festészetének lényegét. Ahogy Végvári Lajos írja: „Szőnyi egyszerre figyeli a dolgok apró részleteit és az egész összefüggéseit, elfogulatlanul nézi a mindennapi élet ezernyi ismert tárgyát, emberét, hangulatát – s ez az elfogulatlan magatartás segíti őt ahhoz, hogy friss szépségeket, eddig még nem észlelt színeket és harmóniákat, egy-egy beszédes kéztartást, jellemző emberi körvonalat, kifejező szituációt fedezzen fel a megszokott látványban. Szüntelenül figyel: mindig festő, nem csak az ihlet perceiben. Megfigyelésit – melyeket szorgalmasan lerögzített színben és rajzban – az alkotás során nem alakítja át, csak értelmezi, hiszen a látott világ élménye az ő törvénye, fantáziájának alapja. A látási élmény szabja meg alakjainak helyzetét, mozdulatait, színeit – nem pedig – a műtermi spekuláció. Modelljeinek arcán ritkán látható valamely bonyolult lelki folyamat tükröződése; éppen ezért képein sincs heves gesztus, indulatos mozdulat. Az ő embere csendes, keveset beszél, inkább befelé, elrejtőzve él. ... Egyrészt tehát Szőnyi leszűkíti mondanivalóját – eseményben, jellemben és mozgásban –, másrészt viszont - s ebben rejlik az ő legsajátosabb értéke – a jól átértzett szituációt a meditáció segítségével gyökerében tudja megragadni és értelmezni. Így lesz a létezés szinte vázá egyszerűsített formájából hangulattal teli élet.”

Kaszás Gábor

2. Szőnyi István: Család, 1930-as évek magántulajdon

3. Szőnyi István: Enteriőr, 1938 magántulajdon